
Od:
Wysłano: środa, 26 sierpnia 2026 12:31
Do: Stanowisko informacyjne CO KPRP; kancelaria; listy; kontakt; skep1; nuncjatura
DW: kp-pis; kp-ko; kp-psl; kp-lewica; biuro.prasowe; kp-centrum; kp-polska2050; kpdb; redakcja; kontakt24
Temat: Petycja

PETYCJA

w sprawie przejrzystych zasad finansowania Kościołów i innych związków wyznaniowych, gospodarowania ich majątkiem, zasad wynagradzania osób duchownych oraz nauczania religii i etyki w szkołach

Do:

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Marszałka Sejmu

Marszałka Senatu

Minister Finansów

Posłów i Senatorów

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Nuncjatura Apostolska w Polsce

Zwracam się z apelem o podjęcie **zdecydowanych, ponadpartyjnych i kompleksowych prac legislacyjnych** nad uporządkowaniem zasad finansowania Kościołów i innych związków wyznaniowych, gospodarowania ich majątkiem, korzystania przez kościelne osoby prawne ze środków publicznych oraz zasad wykonywania działalności gospodarczej przez osoby duchowne.

Niniejsza petycja **nie jest wymierzona przeciwko Kościołowi, wierze katolickiej ani ludziom wierzącym**. Przeciwnie – uważam, że uczciwość, przejrzystość, odpowiedzialność i skromność powinny być szczególnie ważne dla instytucji, których działalność opiera się również na wartościach religijnych i zaufaniu wiernych.

Nie można jednak ignorować narastającego społecznego przekonania, że w Polsce brakuje jasnych i jednolitych zasad dotyczących majątku kościelnego, środków

publicznych przekazywanych Kościołom oraz działalności gospodarczej prowadzonej przez kościelne osoby prawne i osoby duchowne.

Państwo prawa nie może być państwem wyjątków. Jeżeli określone podmioty korzystają ze środków publicznych lub majątku publicznego, obywatele mają prawo wiedzieć, na jakiej podstawie to następuje i w jaki sposób środki te są wykorzystywane.

Wnoszę o:

1. Likwidację obecnego Funduszu Kościelnego

Wnoszę o likwidację obecnego modelu Funduszu Kościelnego i zastąpienie go **nowoczesnym, przejrzystym i dobrowolnym systemem finansowania działalności religijnej**, opartym w możliwie największym stopniu na decyzjach samych wiernych.

System finansowania wspólnot religijnych powinien być jasny dla każdego obywatela i nie powinien opierać się na rozwiązaniach, których zasady są dla większości społeczeństwa trudne do prześledzenia.

2. Jasne zasady podatkowe dla działalności kościelnych osób prawnych

Wnoszę o ustanowienie jednoznacznych zasad podatkowych dotyczących działalności prowadzonej przez kościelne osoby prawne.

Należy wyraźnie rozróżnić:

- działalność religijną,
- działalność charytatywną,
- działalność społeczną i edukacyjną,
- działalność gospodarczą i komercyjną.

Działalność służąca realizacji celów religijnych, społecznych i charytatywnych powinna być odpowiednio uregulowana, jednak działalność typowo komercyjna powinna podlegać **jasnym i porównywalnym zasadom podatkowym**.

3. Pełna przejrzystość środków publicznych przekazywanych Kościołom

Wnoszę o utworzenie publicznego, ogólnodostępnego systemu informacji o środkach publicznych przekazywanych Kościołom i innym związkom wyznaniowym.

Obywatel powinien móc sprawdzić:

- jaka instytucja otrzymała środki,
- z jakiego źródła,
- w jakiej wysokości,
- na jaki cel,
- na jakiej podstawie prawnej,
- oraz w jaki sposób środki zostały rozliczone.

4. Publiczny rejestr majątku nieruchomego kościelnych osób prawnych

Wnoszę o stworzenie publicznego systemu informacji o nieruchomościach należących do kościelnych osób prawnych, z poszanowaniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych i innych informacji prawnie chronionych.

Skala majątku nieruchomego instytucji kościelnych uzasadnia stworzenie rzetelnego systemu informacji umożliwiającego obywatelom poznanie struktury tego majątku.

5. Pełna informacja o nieruchomościach przekazywanych Kościołom przez państwo

Wnoszę o przeprowadzenie **rzetelnego audytu i publicznej analizy nieruchomości oraz innych składników majątkowych przekazanych kościelnym osobom prawnym przez państwo lub jednostki samorządu terytorialnego po 1989 roku.**

W szczególności należy ustalić:

- podstawę prawną każdego przekazania,
- wartość przekazanego majątku,
- podmiot przekazujący,
- podmiot otrzymujący,
- cel przekazania,
- obecny sposób wykorzystania nieruchomości,
- a w przypadku późniejszej sprzedaży – informację o transakcji, w zakresie dopuszczalnym przez prawo.

6. Równe i przejrzyste zasady obrotu nieruchomościami publicznymi

Wnoszę o zapewnienie równych i przejrzystych zasad sprzedaży, darowizny, użytkowania wieczystego oraz przekazywania nieruchomości publicznych kościelnym osobom prawnym.

Każda preferencja powinna mieć **wyraźną podstawę ustawową, być możliwa do zweryfikowania i posiadać obiektywne uzasadnienie interesem publicznym.**

7. Równe zasady dopłat rolniczych

Wnoszę o zapewnienie jednakowych zasad dotyczących dopłat rolniczych oraz innych form pomocy publicznej dla wszystkich właścicieli i użytkowników gruntów spełniających ustawowe wymagania.

O przyznaniu środków publicznych powinny decydować **ustawowe kryteria, a nie status właściciela gruntu.**

8. Koniec z niejasnym „cennikiem” za sakramenty

Wnoszę o ustawowe uregulowanie zasad pobierania opłat związanych z udzielaniem chrztów, ślubów i pogrzebów.

Jeżeli przekazywana kwota jest **ofiara**, powinna być rzeczywiście dobrowolna.

Nie powinno dochodzić do sytuacji, w której osoba uboga lub znajdująca się w trudnej sytuacji materialnej obawia się, że nie będzie mogła godnie przyjąć sakramentu lub zorganizować pogrzebu bliskiej osoby z powodu braku pieniędzy.

Uważam, że praktyka tworzenia sztywnych lub nieformalnych „cenników” za czynności religijne stoi w sprzeczności z charakterem posługi duszpasterskiej.

Sakrament nie powinien być traktowany jak usługa komercyjna.

9. Stale i przejrzyste wynagrodzenie osób duchownych

Wnoszę o rozpoczęcie prac nad rozwiązaniem, w którym osoby duchowne wykonujące stałą posługę duszpasterską otrzymywałyby **stale, przejrzyste miesięczne wynagrodzenie**, ustalane według jasnych zasad obowiązujących w danej wspólnotie lub diecezji.

Celem takiego rozwiązania powinno być ograniczenie sytuacji, w której utrzymanie duchownego jest w znacznym stopniu uzależnione od indywidualnych opłat wiernych za chrzty, śluby, pogrzeby czy inne czynności duszpasterskie.

Wierny powinien mieć pewność, że ksiądz nie jest zainteresowany wysokością ofiary dlatego, że od niej bezpośrednio zależy jego utrzymanie.

Jednocześnie należy zapewnić duchownym godne warunki życia i pracy, tak aby mogli koncentrować się na **posłudze Bogu, wspólnotie i człowiekowi**, a nie na pozyskiwaniu dochodów z różnych dodatkowych źródeł.

10. Ograniczenie działalności gospodarczej osób pełniących funkcje duchowne

Wnoszę o ustanowienie jasnych zasad dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby duchowne.

W społecznym odbiorze ksiądz przez wiele lat kojarzył się przede wszystkim z **powołaniem, służbą Bogu, pomocą drugiemu człowiekowi, skromnością i pracą na rzecz wspólnoty**.

Niestety, coraz częściej pojawia się również obraz duchownego lub biskupa kojarzonego z dużym majątkiem, nieruchomościami, przedsiębiorstwami i działalnością biznesową.

Uważam, że jest to zjawisko, które wymaga poważnej debaty.

Osoba, która przyjmuje święcenia i podejmuje się pełnienia posługi duchownej, powinna przede wszystkim **służyć Bogu i ludziom**. Dlatego należy rozważyć wprowadzenie zasady, zgodnie z którą osoby duchowne pełniące funkcje duszpasterskie nie powinny prowadzić na własny rachunek działalności o charakterze

komercyjnym, poza ściśle określonymi wyjątkami wynikającymi z charakteru ich obowiązków.

Nie chodzi o pozbawianie duchownych prawa do własności ani o dyskryminację.

Chodzi o przywrócenie jasnej granicy pomiędzy **powołaniem i służbą duszpasterską a działalnością nastawioną na osiągnięcie zysku.**

11. Ochrona mieszkańców w przypadku zmian własności nieruchomości

Wnoszę o stworzenie mechanizmów prawnych chroniących wieloletnich mieszkańców nieruchomości w przypadku zmiany ich właściciela, niezależnie od tego, czy właścicielem jest osoba prywatna, spółka, samorząd czy kościelna osoba prawna.

Przykładem problemu wymagającego analizy jest sytuacja związana z **Osiedlem Maltańskim w Poznaniu.**

Sama sprzedaż nieruchomości nie jest oczywiście dowodem naruszenia prawa. Jednak sytuacje, w których wieloletni mieszkańcy znajdują się w niepewności dotyczącej swojej przyszłości mieszkaniowej w związku ze zmianą właściciela terenu, pokazują potrzebę stworzenia skuteczniejszych mechanizmów ochrony lokatorów i mieszkańców.

12. Audyt historycznych przekazów majątkowych

Wnoszę o przeprowadzenie rzetelnego, publicznego audytu przekazów majątkowych dokonanych na rzecz kościelnych osób prawnych po 1989 roku, w zakresie możliwym do ustalenia na podstawie zachowanej dokumentacji.

Według przytaczanych analiz historycznych w wyniku procesów restytucyjnych i regulacyjnych Kościół katolicki otrzymał znaczne obszary gruntów, w tym nieruchomości przekazywane na podstawie art. 70a oraz w ramach postępowań regulacyjnych.

Nie twierdzę, że wszystkie te przekazania były bezpodstawne. Część mogła stanowić formę restytucji lub rekompensaty.

Uważam jednak, że **skala przekazanego majątku uzasadnia prawo obywateli do pełnej informacji o podstawach prawnych tych decyzji i obecnym wykorzystaniu przekazanych nieruchomości.**

13. Dobrowolne finansowanie wspólnot religijnych przez podatników

Wnoszę o rozważenie modelu, w którym finansowanie działalności religijnej będzie w większym stopniu zależne od dobrowolnych decyzji obywateli.

Jednym z możliwych rozwiązań jest wprowadzenie możliwości wskazania przez podatnika wybranego Kościoła lub związku wyznaniowego jako beneficjenta określonej części podatku.

Pozwoliłoby to na większe powiązanie poziomu finansowania wspólnot religijnych z rzeczywistymi decyzjami ich członków.

14. Religia albo etyka w szkole – jedna godzina tygodniowo i wliczanie oceny do średniej

Wnoszę o przeprowadzenie prac legislacyjnych nad wprowadzeniem **jednej obowiązkowej godziny tygodniowo zajęć z religii albo etyki dla uczniów**, z możliwością wyboru przez ucznia lub jego rodziców pomiędzy tymi przedmiotami, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej zgodności tego rozwiązania z konstytucyjną wolnością sumienia i religii.

Wnoszę również o przywrócenie zasady, zgodnie z którą **ocena z religii lub etyki jest wliczana do średniej ocen ucznia**, na równych zasadach z innymi przedmiotami.

Uważam, że szkoła powinna kształtować nie tylko wiedzę, ale również odpowiedzialność, system wartości, szacunek dla drugiego człowieka i umiejętność rozpoznawania dobra i zła.

Podstawą takiej regulacji powinny być w szczególności zasady wynikające z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w tym:

art. 48 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym rodzice mają prawo do wychowania dziecka zgodnie z własnymi przekonaniami, z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, jego wolności sumienia i wyznania oraz jego przekonań;

art. 53 ust. 1 Konstytucji RP, który gwarantuje każdemu wolność sumienia i religii;

oraz **art. 53 ust. 4 Konstytucji RP**, zgodnie z którym religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób.

Dlatego postulowane rozwiązanie powinno być skonstruowane tak, aby **nie zmuszać ucznia do przyjęcia określonego światopoglądu ani wyznania**, lecz zapewniać każdemu uczniowi obowiązkową edukację w zakresie religii lub etyki, z realnym wyborem pomiędzy tymi formami.

Uważam również, że skoro religia lub etyka ma być traktowana jako pełnoprawny element edukacji szkolnej, jej ocena powinna być uwzględniana w średniej na takich samych zasadach jak oceny z innych przedmiotów.

UZASADNIENIE

Nie kwestionuję prawa Kościołów i innych związków wyznaniowych do posiadania majątku, prowadzenia działalności religijnej, społecznej i charytatywnej ani do

korzystania z wolności zagwarantowanych przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej.

Domagam się jednak **równości, przejrzystości i odpowiedzialności.**

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 32 ustanawia zasadę równości wobec prawa. Art. 25 określa zasadę równouprawnienia Kościołów i innych związków wyznaniowych oraz bezstronności władz publicznych w sprawach przekonań religijnych i światopoglądowych.

W demokratycznym państwie prawa nie powinno być więc podmiotów, których sytuacja majątkowa i finansowa pozostaje poza społeczną kontrolą tylko dlatego, że mają charakter religijny.

Przejrzystość nie jest atakiem na Kościół. Przejrzystość jest obowiązkiem wobec obywateli.

Kościół nie powinien bać się uczciwej debaty o swoim majątku.

Wręcz przeciwnie – im większa przejrzystość finansowa, tym większe zaufanie wiernych.

Szczególne znaczenie nabiera to w sytuacji, gdy część społeczeństwa zaczyna postrzegać najwyższych przedstawicieli Kościoła nie przez pryzmat ich posługi, lecz przez pryzmat majątku, nieruchomości i działalności gospodarczej.

Ksiądz powinien przede wszystkim kojarzyć się z powołaniem i służbą człowiekowi, a nie z biznesem. Biskup powinien kojarzyć się z odpowiedzialnością za wspólnotę wiernych, a nie z wielkim majątkiem.

Nie oznacza to, że każda osoba duchowna żyje w dostatku albo że każdy duchowny prowadzi działalność gospodarczą. Wręcz przeciwnie – wielu księży prowadzi małe parafie, żyje skromnie i ponosi rzeczywistą odpowiedzialność za swoje wspólnoty.

Dlatego potrzebny jest system, który będzie **uczciwy również wobec samych duchownych.**

Stałe i przejrzyste wynagrodzenie mogłoby ograniczyć uzależnienie dochodów księży od indywidualnych ofiar wiernych i zmniejszyć presję związaną z pobieraniem opłat za czynności duszpasterskie.

Chrzest, ślub i pogrzeb nie powinny być postrzegane jak zakup usługi.

Jeżeli jest ofiara – niech będzie ofiarą. Jeżeli jest obowiązkowa opłata – niech państwo i społeczeństwo mają prawo znać jasne zasady jej pobierania.

Nie powinno być sytuacji, w której człowiek ubogi rezygnuje z chrztu dziecka, ślubu lub godnego pogrzebu bliskiej osoby dlatego, że nie stać go na oczekiwaną kwotę.

Uważam również, że działalność gospodarcza osób duchownych powinna zostać jasno uregulowana. Przyjęcie święceń i podjęcie posługi powinno oznaczać przede

wszystkim służbę Bogu i ludziom. Oczywiście osoby duchowne mają prawa majątkowe i prawa obywatelskie, jednak w przypadku pełnienia funkcji kościelnych należy wypracować zasady zapobiegające konfliktowi pomiędzy działalnością duszpasterską a działalnością komercyjną.

Jednocześnie państwo powinno jednakowo traktować wszystkich obywateli korzystających z pomocy publicznej, w tym właścicieli i użytkowników gruntów rolnych.

Nie może być tak, aby o dostępie do środków publicznych decydowało uprzywilejowanie określonej grupy, zamiast jasnych i jednakowych kryteriów ustawowych.

KONSTYTUCYJNA PODSTAWA PETYCJI

Postulaty zawarte w niniejszej petycji należy rozpatrywać w świetle podstawowych zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności:

- **art. 2** – zasady demokratycznego państwa prawnego,
- **art. 25** – równouprawnienia Kościołów i innych związków wyznaniowych oraz bezstronności władz publicznych w sprawach religijnych i światopoglądowych,
- **art. 32** – zasady równości wobec prawa,
- **art. 53** – wolności sumienia i religii,
- **art. 48** – prawa rodziców do wychowania dziecka zgodnie z własnymi przekonaniami, z poszanowaniem wolności i przekonań dziecka.

Konstytucja chroni wolność religijną, ale **wolność religijna nie oznacza zwolnienia z przejrzystości w zakresie korzystania ze środków publicznych.**

Kościół i inne związki wyznaniowe mają prawo do swojej autonomii, jednak państwo ma również prawo i obowiązek tworzyć przejrzyste reguły dotyczące środków publicznych, podatków, nieruchomości i działalności gospodarczej.

Zwracam się do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Rządu, Parlamentu oraz wszystkich sił politycznych o rozpoczęcie **ponadpartyjnej, publicznej i merytorycznej debaty** nad nowym modelem relacji państwa z Kościołami i innymi związkami wyznaniowymi.

Nie żądam walki z religią.

Nie żądam ograniczenia wolności sumienia.

Nie żądam odebrania Kościołowi prawa do własności.

Żądam natomiast **równości wobec prawa, przejrzystości finansów, odpowiedzialnego gospodarowania majątkiem publicznym, jasnych zasad podatkowych oraz ochrony wiernych przed sytuacją, w której czynności religijne stają się przedmiotem niejasnych opłat.**

Uważam, że Kościół, który służy Bogu i ludziom, **nie powinien bać się przejrzystości.**

Wierni mają prawo wiedzieć, jak finansowane są ich wspólnoty.

Obywatele mają prawo wiedzieć, jak wykorzystywany jest majątek publiczny.

A państwo ma obowiązek zapewnić wszystkim **równe i przejrzyste zasady.**

Dlatego wnoszę o podjęcie prac legislacyjnych nad kompleksowym uregulowaniem wskazanych wyżej kwestii oraz o przedstawienie opinii publicznej konkretnych propozycji zmian ustawowych.

Przejrzystość nie jest wojną z Kościołem Równość wobec prawa nie jest atakiem na wiarę. Odpowiedzialność finansowa nie jest ograniczeniem wolności religijnej.

Jest fundamentem zaufania obywateli do państwa i instytucji publicznych.

Z wyrazami szacunku